

A tölgyfák sem élnek örökké

Beszélgetés Markos Györggyel

A második világháborút követően, 1946-ban, Budapesten a Zichy utcai szükségkórházban látta meg a napvilágot Markos György színész, humorista, parodista. A változatos gyermekkor után érdekesen alakultak iskolás évei, majd a színházi életbe való bekapcsolódása. Erről és a családjához fűződő kapcsolatáról beszélgettem vele.

H. R.: *Hogyan emlékezik vissza a gyermekkorára?*

M. Gy.: Mindenre emlékszem, egészen hároméves koromig. Az ötvenes évek zavaros körülményei. Költözködések az egyik kerületből a másikba. Nem kívánom részletezni.

H. R.: *Szigorú neveltetése volt?*

M. Gy.: Emberi. Anyám kemény volt, ami abból adódott, hogy anyai nagyapám katonatiszt volt. Az apu nagyon toleráns volt. Mint minden háborús gyerek, én is nagyon rossz voltam. Egy csínytevést követően, amit anyám egy komoly fegyelmezővel oldott meg, azt apám egy nézésével lerendezte. Olyan hatása volt rám a gyerekkoromban, hogy ennyi is elég volt. Egy szemöldökállásával rendre tudott teremteni. Egész életemben Ő volt a legfőbb

hadúr. Nem erőszakkal, bár rettenetesen erős fizikumú ember volt, azonban áradt belőle valami, amivel nem lehetett vitatkozni.

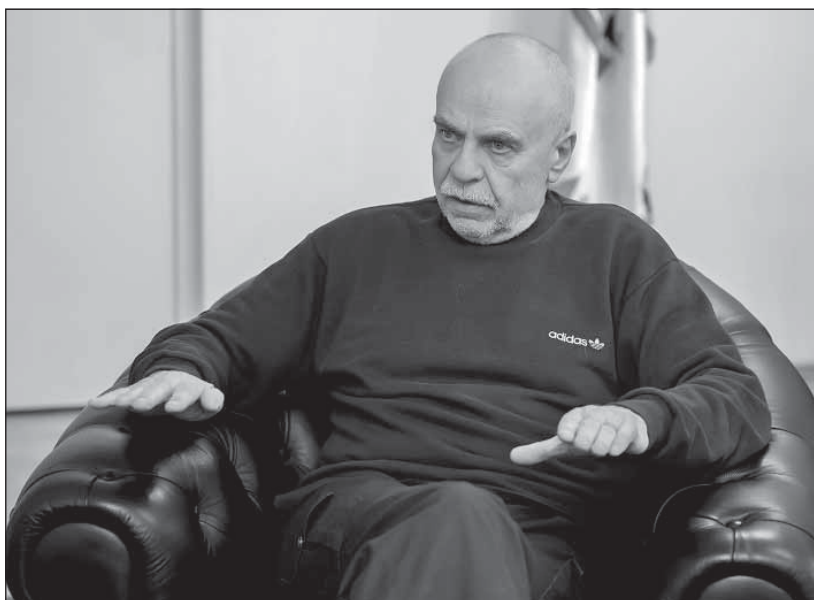
H. R.: *Mondana erre példát?*

M. Gy.: Nyolc éves lehettem, amikor azt mondta: „Légy szíves tanuljál, mert anyád azt mondta, hogy nem fogadsz szót neki. Majd, ha elkészültél, lemehetsz focizni. Jó?” Több felszólítás hatására sem fogtam hozzá a leckéhez. Hatodszor mondta, de már hangosan, hogy kezdjek hozzá a tanuláshoz. Nem ütött meg, mert azt nem mer- te, hisz iszonyatosan erős ember

volt, hanem csak meglegyintett, és négy métert repültem. Ezt követően leült velem, és beszélgettünk. Elmondta, hogy anyád, ha megkér, az olyan mintha én kérném. Tehát, ha hazajövök és anyád csúnyán néz rám, mert megint szerepeltél, akkor viszont már egy másik hang- nem jön.

H. R.: *Testvérek?*

M. Gy.: Volt egy nyolc évvel fiatalabb húgom, aki 1995-ben meghalt és van egy öcsém, aki kanadai állampolgár. Mintha három másik apától lettünk volna. Én egy fegyelmeztett, öntörvényű ember voltam,

vigyáztam a cuccaimra, az öcsém egy perc alatt tört, zúzott össze mindent. Ebből sok konfliktus volt. Próbáltam egyensúlyozó szerepet játszani, ami nem volt könnyű, mert Ő egy másik generációhoz tartozott, s mindenre más volt a válasz.

H. R.: *Mint idősebb testvér nevelő szerepet gyakorolt?*

M. Gy.: Próbálkoztam, csak akkor rám szólt édesanyám, hogy nem vagy te nevelő. Sajnos rosszul értelmezte a fegyelemszerető magatartásom. Az öcsém és a húgom egy korosztály voltak. Ott tettek keresztbe, ahol tudtak, gyerekcsínyekkel. Nekem ez nem tetszett, és volt, hogy elröppent egy füles. Ilyenkor raport volt.

H. R.: *Tízéves korától három évig külföldön éltek. Hogyan emlékszik vissza a bécsi és a belgiumi évekre?*

M. Gy.: Bécsben nagyon rövid ideig voltunk. A hosszabb időt Belgiumban töltöttük. Nekem az jó volt. Egyrészt azért, mert ott tanultam meg franciául. Egy éven belül megkaptam Lucian Coormans polgármestertől az egyik tanulmányi kitüntetését és hozzá egy Larouse lexikont, meg egy csomó játékot. A flamandot nem voltam hajlandó megtanulni. Viszont franciául annál inkább, ami később nagy hasznomra volt az egyetem bölcsészkarán. Perfekt beszéltem.

Összességében Belgiumban elvoltunk, jól éltünk, jól éreztünk magunkat. Ekkor 1957-58-59-et írtunk. Még megvolt Belga-Kongó, ahonnan nagyon sok áru érkezett. Nagyon olcsó narancs, banán és hasonló, ami jelentősen növelte az életszínvonalat. Később, amikor Belgium a gyarmatai nagy részét elvesztette, ez megszűnt. Amikor 1974-ben kaszkadőrként kint jártam, már egy teljesen más világ volt

H. R.: *Hogy érezte magát a családnak?*

M. Gy.: Jól, kitűnően. Rengeteg barátja volt az apámnak. Négyöt nyelven beszélt kigyúrt, kőkemény alakkal. Ahol dolgozott, egy varietében, egy amerikai artista, hasonló felépítésű „palival” nem egymásnak estek, hanem rögtön összehaverkodtak és megbeszéltek, hogy sikerük csak akkor lesz, ha a produkciókban mindketten odateszik magukat. Olyan sikere volt apámnak, hogy nem egy hónapos szerződést kapott, hanem véglegesítették. Azt mondták neki, addig marad, amíg akar. Ő volt a koreográfus, ő állította be a dolgot, egyeztetett a zenekarral, szóval mindent. 1957-ben a világkiállításon Rodolfo megkereste az aput.

H. R.: *Rodolfo is kint élt?*

M. Gy.: Nem, ő csak ott volt hivatalosan fellépni. Nagyon jó haverok voltak, és mondta apámnak, hogy Józsi gyere haza. Te egy Alfonzó vagy, te akármilyen szerepet eljátszol. Addig beszélt neki, hogy meggyőzte. Akkor apu azt mondta, hogy gyerekek jól élünk itt, minden rendben van, de mégis az a Hazám. Egyébként Ő nem dobbantott, szabályos útlevelemmel érkezett és hivatalos szerződése volt.

H. R.: *A hazaérkezés után következtek a középiskolás évek?*

M. Gy.: Igen. De előtte még a Práter Utcai Általános Iskolában befejeztem a nyolcadik osztályt. Remek tanárok voltak, akik rövid idő alatt megszerették velem a történelmet. Különben a belga és a francia történelmet nagyon ismerem, mert azt odakint muszáj volt tanulni, és több történelmi versenyt is megnyertem. Ez olyan jó alapot adott, hogy egyből felvettük a Vörösmarty Mihály Általános Fiú Gimnáziumba. Erős gimi volt, ahol már az indulásnál közölték, hogy a gimnázium nem kötelező. 45-an indultunk elsőben és 23-an érettségiztünk. A többit, azt szépen kiszórták.

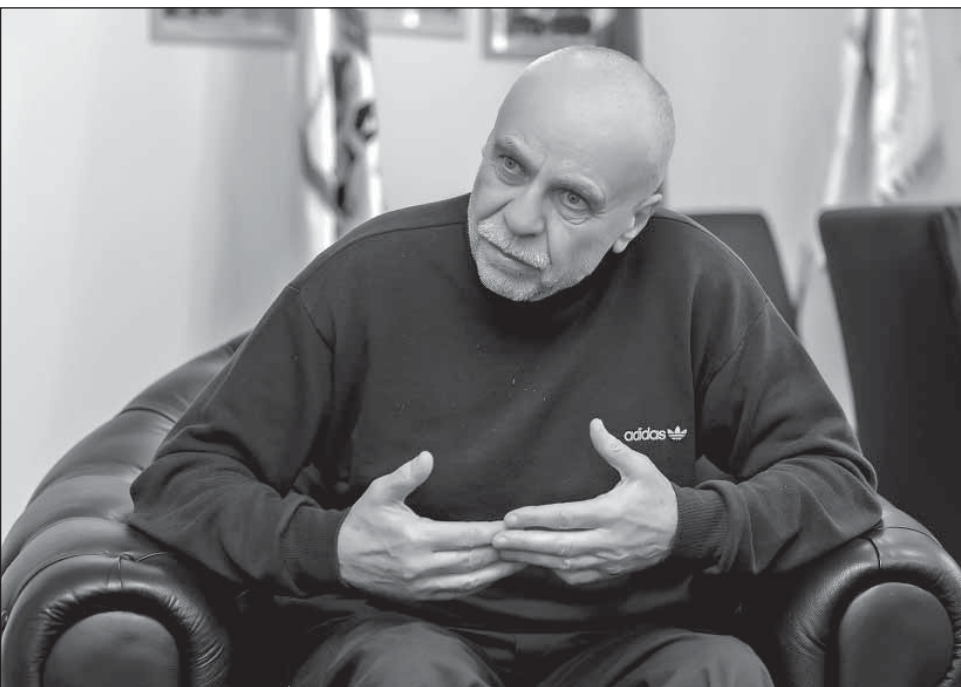
H. R.: *Egy ember életében meghatározóak a középiskolai évek. Önnek is az volt?*

M. Gy.: Azt mondhatom igen. Bár a tanulás mellett előfordultak néha problémák is. Ebben az időben már a csajozás is előtérbe került. Egy zenés-táncos összejövetelen egy fickó folyamatosan táncolni hívta a barátnőmet, ami nekem nem igazán tetszett. Főleg azért, mert a lány sem akarta. Próbáltam szép szóval elmagyarázni neki, de nem értette meg.

Ekkor – édesapám jóvoltából – már eljártam sportolni. Birkóztam, bunyóztam. A dolgot megbeszéltek másképp. Pechemre, ő volt az iskola KISZ-titkára. Az eset után az iskola pártfunkcionáriusa közölte velem, hogy soha az életben nem lehetek KISZ-tag, ami abban az időben egy fontos közösség volt egy tizenéves számára. Ezt követően érezhetően leépítettek. Ehhez hozzájárult a belgiumi kint tartózkodás is, mert azért többször megkaptam a disszidens jelzöt, aminek semmi alapja nem volt, hisz már említettem, hogy apu hivatalos szerződéssel volt kint.

H. R.: *Az érettségiig tartott ez az állapot?*

M. Gy.: Nem. Volt egy másik hasonló sorsú srác, aki az apja előélete miatt került ugyanilyen helyzetbe. Ez idő tájt vele barátkoztam, amikor jött a jeges árvíz és önkénteseket kerestek. Mi a barátommal rögtön jelentkezünk. Az iskolában azt hitték, hogy lógni akarunk, mint párton kívüliek. Azonban mi 3-4 napig a kritikus időszakban nagyon keményen melóztunk. Ezután behívatott a csávó, és azt mondta, hogy csalódtam magában, de kellemesen. Ezt követően letisztázódott a dolog, és helyre állt a rend. Az osztályfőnököm is önmérsékletre intett, és lassan-lassan megszerettek a tanárok, és a továbbiakban rendesen mentek a dolgok.

H. R.: *Ezt követték az egyetemi évek?*

M. Gy.: Az érettségi az rendben volt, de hogyan tovább? Műegyetemre nem akartam menni, mert nem akartam rajzolni egész nap, orvos sem szerettem volna lenni. Mondták, hogy jelentkeznek a Színház- és Filmművészetre. Elmentem, bár nem voltam egy ideális alkat. Hadartam, pörgős, temperamentumos srác voltam és kemény is. Felvettek. Remek osztályba kerültem. Együtt jártam a Koltai Robival, a Venczel Verával és hasonló ígéretes tehetségekkel. A szakmai órákról elkéstem, edzésre jártam, az egészséget nem vettem komolyan.

H. R.: *A család támogatta ezt az elképzelését?*

M. Gy.: Apám azt mondta, azt csinálsz, amit akarsz. Én csináltam. Elkésegettem, nem készültem fel a versekből. Ezt jelezték az apunak, de nem érdekelt. Egy idő után betelt a pohár. Második után kirúgtak, amit nem is bánok, mert, ha színész lettem volna, akkor lekerültem volna vidékre. Jobban tetszett a szabadabb élet. Eljártunk kaszkadőrködni a Polyák-féle csapattal Németországba, meg hasonlók.

H. R.: *Ekkor már lemondott arról, hogy más vonalon továbbtanuljon?*

M. Gy.: Nem tudom, hogy mi lett volna, ha Szalkai Sanyi nem ajánlotta volna számomra a bölcsészkar történelem szakát. De ő hallotta, hogy milyen előadásokat szerveztem, ezért biztatott. Jelentkeztem és felvettek. Bekerültem az egyetemi színpadra is, ahol Sándor György volt, aki segített. Emellett sportoltam, de mindezeket össze tudtam egyeztetni a tanulással és az egyetemet elvégezve megszereztem a francia-történelem szakos bölcsész diplomámat.

H. R.: *Mindig vonzódott az előadói művészethez, egyetemi színpad, rockzene. Az édesapja hatással volt erre?*

M. Gy.: Nem, nem, semmi. Sőt egyszer egy közös fellépésünk is úgy jött létre, hogy a szerkesztő-rendezőnek javaslatokat tettem egy változtatásra, amit el is fogadott és engem is szerepeltetett a műsorban.

H. R.: *Sokszor játszottak együtt?*

M. Gy.: Azt nem mondhatnám, de voltak közös műsoraink. Nem, mint Alfonzó partner, hanem pél-

dául játszottam az Alfonzó Világ-színházban kisebb szerepekben, mert éreztem az ő ritmusát. Én nem licitálni akartam, hanem alá dolgozni. Egyre jobban kezdtek hívni, jobbra-balra. Tv- filmek és hasonló, majd eljött 1980, amikor egy rock zenekarban dolgoztam, és kerestünk egy baszusgitáros. Szegény megboldogult zeneszerzőtől Nadas Gábortól próbáltunk segítséget kérni. Ő ajánlott is egyet, a fiát. A Nadas Gyuri akkor 18 éves volt, és a ferenceseknél nevelkedett Esztergomban. Mikor az első próbán találkoztunk, hamar kiderült az, hogy nem tud gitározni, de jó hallása volt, így maradt az együttesben.

Két év múlva az egyik alkalommal odaszólt nekem, hogy: „Képzeld, indultam a Humorfesztiválra!” Én nem foglalkoztam vele. Alfonzó után humor? Hülyeség! A Gyuri egy zenei paródiával indult, és továbbjutott az első fordulóból. A következő fordulóban már párban kellett versenyezni. Megfűzött, és elmentem. A középdöntőben megcsináltuk a *Kossuth Rádiót*, és onnan már nyílegyenesen megnyertük a Humorfesztivált. Én, aki ki voltam rúgva a színművészetiről második év végén, mégis a pályára kerültem, mert a győzelem után Marton Frigyes azonnal leszerződött a Mikroszkóp színpadhoz mindkettőnk.

H. R.: *Édesapja hogyan viszonyult ezekhez a sikerekhez?*

M. Gy.: Mikor a Humorfesztivál megnyerése után hazamentem, és elkiáltottam magam, hogy győzelem, azt kérdezte az apám: mi van? Erre én, megnyertük a Humorfesztivált! Apám ült az asztalnál, vakarta a fejét, és annyit mondott: Te nézzél ki az ablakon. A 6-os villamos megy a körúton? Erre én: megy. Vegyipar termel? Hát akkor tedd a dolgozat!

Igaza volt! A tegnapi sikerre holnap már nem fogsz ráülni!

Később bejött a Mikroszkópba, megnézett, és annyit mondott: nem ügyetlen, még viheti valamire.

Azt mondta mindig, hogy nem akar színész gyereket, ne mondják, hogy az apja erőltette. Éljen meg a lábán, ha jó! Jó indulatból mondta, hogy mindig lehet egy kicsit jobban, figyelj oda. És igaza volt, mert, ha elkezd engem ajnározni, akkor telimegy a fejem.

Volt, amikor tanácsokat is adott. Mondd lassabban Gyuri, vagy nézz szembe a közönséggel. De mindig azt mondta, hogy Gyuri azt csinálsz, amit akarsz.

Az apám egy végtelen jólelkű, segítőkész ember volt!

H. R.: *Nagyon nagy szeretettel beszél a szüleiéről. Megviselték a családi tragédiák?*

M. Gy.: Nálunk egy speciális helyzet volt. Anyám volt a család motorja! Anyámat imádták az apám! Minden meg volt engedve, csupán egyet nem lehetett: anyunak viszsza beszélni. Anyám egy csodaaszony volt.

Édesapámmal rendkívül szoros kapcsolatban álltam. Magával vitt az uszodába, ahol megismerhettem az Aranycsapat tagjait, akik viszont az apámat imádták. Aztán jött a kamaszkorszakom, amikor kicsit agresszívabb lettem. Kerestem valamit, mert nem akartam a kis Alfonzó maradni. Meg sem várják, hogy mit teszek le az asztalra, már rögtön prejudikálnak.

H. R.: *De nem volt kis Alfonzó! Alfonzó és a Markos!*

M. Gy.: Nem, nem! Ez apukámnak a vicce volt velem kapcsolatban, hogy eddig az Alfonzó fia voltam, s most már ő a Markos Gyuri apukája. Én nem akartam az apunak a riválisa lenni. De amikor az apámat kezdték cikizni, bármire képes voltam.

H. R.: *Mikor lett a kis Alfiból Markos Gyuri?*

M. Gy.: Amikor az apámat elkezdtek froclizni.

H. R.: *Hogy viselte?*

M. Gy.: Akkor még bennem volt a 8-9 éves gyermeki imádat. Az apu rengeteget dolgozott, én többet csajoztam, tekeregtem. Elmúlt az az idő, hogy apuka visz kézen fogva. Ha az iskolában valaki az apura utaló megjegyzést tett, akkor hamar megérttettem vele, hogy mit akarok. Gyorsan elrepült a kezem. Néma csönd lett az osztályban és többet Alfonzó, mint téma, nem merült fel. A másik az durvább volt. Apuval sétáltunk a Bartók Béla úton. Én 23 éves voltam, az apu már idősebb, megöszülve. Velünk szembe jött három fiatal, akik hangoskodva belekötöttek apámba. Ahogy beszóltak neki, ő próbált volna humorosan elintézni, amire az egyik fickó meglökte őt. Elborult az agyam és lerendeztem a suhancokat, mire megérkezett egy nagy létszámú tömeg, akik a támadók mellé álltak. Az apám lé-

lekjelenlétének köszönhetem, hogy nem lincseltek meg.

Nagyon szerettem az apámat és nagyon sok szállal kötődtem hozzá. Amikor meghalt infarktust kaptam. Kidőlt mellőlem a tölgyfa.

H. R.: *Élete minden szakaszában tartozott egy közösséghez. Mit jelent az Ön számára a közösség?*

M. Gy.: Az együvé tartozást, az együtt gondolkodást, az egy célért való ténykedést. Ez így volt az iskolában, az egyetemi színpadon, a rock zenekarokban, a színházban, a polgárőrségnél.

H. R.: *A beszélgetés során többször kitértünk a családra, az ahhoz való kötődésre. Saját család?*

M. Gy.: Ez az életforma az ilyen kötöttséget nem bírja. Ha bármilyen esemény történik, engem éjszaka vagy bármikor hívhatnak, hogy szükség van ránk (baleset vagy egyéb problémák merülnek fel) akkor nekünk polgárőröknek tennünk kell a dolgunkat.

MARKOS GYÖRGY, színész, humorista. 1946. július 22-én született Budapesten. Az ELTE Bölcsészkarán szerzett francia-történelem szakos bölcsész-tanári diplomát. 1982-ben a Humorfesztivál megnyerésével vált országosan ismertté. 1989-ben a XI. kerületben megszervezte Budapest első polgárőr egyesületét. Alapító tagja volt az Országos és a Budapesti Polgárőr Szövetségnek. Munkásságát 1991-ben Karinthy-gyűrével, 2004-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjével ismerték el.

HÉVIZI RÓBERT, tanár, helytörténész, közművelődési szakember. 1962-ben született Békésszentandráson. Bölcsész-tanári diplomát a Szegedi Tudományegyetem Bölcsész-tudományi Kar történelem szakán szerzett. Évekig vezette a Békés Megyei Jókai Színház Programirodáját. Jelenleg a kondorosi Dérczy Ferenc Könyvtár és Közművelődési Intézmény igazgatója. Szülőfalujában huszonegy éve települési képviselő, húsz éve alapító elnöke a helyi Békéssy János Helytörténeti Egyesületnek. 2015-ben Békésszentandráásért kitüntető díjat kapott.